

פרק ראשון – שבעת ימים

ב. משנה (א): *

שבעת ימים קודם יום הכפורים,
מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין,
ומתקנין לו כהן אחר תחתיו, שמא יארע בו פסול;
רבי יהודה אומר:
אף אשה אחרת מתקנין לו, שמא תמות אשתו,
שנאמר (ויקרא טז): "וְכִכָּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵרָה בֵּיתוֹ",
בֵּיתוֹ, זו אשתו;
אמרו לו: אם כן – אין לדבר סוף!

גמרא:

תנן התם (פרה ג: א):
שבעת ימים קודם שריפת הפרה,
מפרישין כהן השורף את הפרה מביתו,
ללשכה שעלי פני הבירה – צפונה מזרחה,
ולשכת בית האבן היתה נקראת;
ולמה נקרא שמה לשכת בית האבן?
שכל מעשיה בכלי גללים, בכלי אבנים, ובכלי אדמה.

מאי טעמא?

כיון דטבול יום כשר בפרה,

דתנן (שם ג: ז):

מטמאין היו את הכהן השורף את הפרה,
ומטבילין אותו,
להוציא מלבן של צדוקין שהיו אומרים:
במעורבי שמש היתה נעשית;
תקינו לה רבנן –
כלי גללים, כלי אבנים, וכלי אדמה, דלא מקבילי טומאה,
כי היכי דלא ליזלו בה.

מאי שנא צפונה מזרחה?

כיון דחטאת היא,

וחטאת טעונה צפון,

וכתיב בה (במדבר יט: ד):

"אֶל נְכוֹז פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד",

תקינו לה רבנן לשכה צפונה מזרחה,

כי היכי דלהוי לה היכרא.

מאי בירה (פרה ג: א)?

אמר רבה בר בר חנה:

אמר רבי יוחנן:

מקום היה בהר הבית, ובירה שמו;

וריש לקיש אמר:

כל המקדש כולו קרוי בירה,

שנאמר (דברי הימים א כט, ט): "הַבֵּירָה אֲשֶׁר הִכְיִנּוּתִי".

מנא הני מילי?

אמר רב מניומי בר חלקיה

אמר רב מחסיא בר אידי

אמר רבי יוחנן:

אמר קרא (ויקרא ח, לד):

"כַּאֲשֶׁר עָשִׂה בַּיּוֹם הַזֶּה,

צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַכָּר עֲלֵיכֶם",

"לַעֲשׂוֹת" – אלו מעשה פרה,

"לְכַכָּר" – אלו מעשה יום הכפורים.

בשלמא כוליה קרא בפרה לא מתוקם –

"לְכַכָּר" כתיב, ופרה לאו בת כפרה היא;

אלא אימא –

כוליה קרא ביום הכפורים כתיב!?

אמרי:

יליף – צואה צואה,

כתיב הכא:

"צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת",

וכתיב התם (במדבר יט, ב):

"זֹאת זֹקַת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לְאָמֹר",

מה להלן – פרה,

אף כאן – פרה;

ומה כאן – פרישה,

אף להלן – פרישה. *

ואימא – צואה דיום הכפורים,

דכתיב (ויקרא טז, לד):

"וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת מֹשֶׁה"!

דנין צואה דלפני עשיה מצואה דלפני עשיה,

ואין דנין צואה דלאחר עשיה מצואה דלפני עשיה.

רש"י

14 דטבול יום. לקמן יליף בפרק טרף בקלפי (מג:). והזהר הטהור כו'.

15 כי היכי דלא ליזלו בה. לומר הואיל וטבול יום כשר בפרה אין צריך להיות

זריזין בה בשמירת טהרה לכך עשו בה מעלות הרבה לטהרה וזו אחת מהן:

16 כיון דחטאת היא. חטאת נקראת שנאמר (במדבר יט) למי נדה חטאת היא:

17 וחטאת טעונה צפון. חטאות הקריבות במזבח נשחטות בצפון ולא שזו טעונה

צפון שהרי היא נשחטת בהר המשחה:

18 וכתיב. בפרה (שם) אל נוכח פני אהל מועד בהזאת דמה שהוא עומד בהר

המשחה ומתכוין ורואה פתחו של היכל שהוא בכותל מזרחי:

19 כי היכי דליהוי היכרא. לדעת שהופרש שם כדי להטיל עליו עבודת פרה

הקרויה חטאת וטעונה מזרח וישים לב להיות זריז במעשיה וסדר עבודתיה:

20 הבירה אשר הכינותי. אשר זימנתי לה מקום גורן ארונה לבנותה בו דוד קאמר

ליה להאי קרא בדברי הימים:

21 מנא הני מילי. דבעי פרישה ליהוה ולפרה:

22 כאשר עשה. במלואים שצוה אותם לפרוש מביתם ז' ימים שנאמר (ויקרא ח)

ופתח אהל מועד תשבו ויומם וליילה וגו' ובשמיני עברו שנאמר (שם ט) ויהי ביום

השמיני קרא וגו' וכתיב קרב אל המזבח וגו' כאשר וגו' צוה לעשות לדורות

לפרוש ז' לפני עבודת יום אחד:

23 דלפני עשיה. קיום המצוה:

1 פרק ראשון – שבעת ימים. מתני': שבעת ימים קודם יוה"כ מפרישין כ"ג.

שכל עבודת יוה"כ אינה כשירה אלא בו כדיליף בהוריות בפרק בתרא (יב:). דכתיב

גבי יום הכפורים וכפר הכהן אשר ימשח אותו ובגמרא (י). מפרש למה מפרישין:

2 ללשכת פרהדרין. כך שמה ובגמרא מפרש למה נקראת כן:

3 ומתקנין לו. ומזמנין כהן אחר להיות כהן גדול תחתיו אם יארע בו פסול קרי

או שאר טומאה המעכבין מלבוא למקדש:

4 ובעד ביתו. גבי יוה"כ כתיב באחרי מות:

5 א"כ. דחיישת למיתה:

6 אין לדבר סוף. שמא גם זו תמות:

7 גמ': שריפת הפרה. פרה אדומה:

8 שעל פני הבירה. לקמיה מפרש מאי בירה:

9 צפונה מזרחה. במקצוע מזרחית צפונית של עזרה היתה:

10 שכל מעשיה. של פרה:

11 כלי גללים. צפיעי בקר מפרש להו במנחות בפ' ר' ישמעאל (ט:):

12 כלי אדמה. שאין עשויין ככלי חרס בכבשן אלא מן האדמה היא שהוא כאבן

רכה וחוקקין ממנה כלים:

13 מאי טעמא. תקינו לה כלים הללו:

ואימא - צוואה¹ דקרבת, דכתיב (ויקרא ז, לח):

"בְּיוֹם צִוְתוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" ?!

דנין צוה מצוה,

ואין דנין צותו מצוה.

ומאי נפקא מינה?

והתנא דבי רבי ישמעאל:

"וְיָשֵׁב הַכֹּהֵן" (שם יד, ט) "וְכָא הַכֹּהֵן" (שם, מד),

זו היא שיבה זו היא ביאה ?!

הני מילי - היכא דליכא דדמי ליה,

אבל היכא דאיכא דדמי ליה - מדדמי ליה ילפינן.

"לְכַפֵּר" - אלו מעשה יום הכפורים.

ואימא - כפרה דקרבת ?!

מ"י ידעינן הי כהן מתרמי דניבעי² ליה פרישה ?

אמרי:

אלמה לא ?

ניבעי ליה פרישה לכוליה משמרת בית אב ?

דנין דבר שקבוע לו זמן מדבר שקבוע לו זמן,

לאפוקי קרבת דכל יומא איתנהו.

ואימא - רגלים ?!

דנין דבר שנוהג פעם אחת בשנה

מדבר הנוהג פעם אחת בשנה,

לאפוקי רגלים דלאו פעם אחת בשנה נינהו.

ואימא - רגל אחד !

וכי תימא -

לא ידעינן הי מיניהו ;

אי חג המצות - הואיל ופתח בו הכתוב תחלה ;

אי חג הסוכות - הואיל ומרובה מצותו ?!

אלא,

דנין פרישת שבעה ליום אחד מפרישת שבעה ליום אחד,

ואין דנין פרישת שבעה לשבעה מפרישת שבעה ליום אחד.

ואימא - שמיני,

דפרישת שבעה ליום אחד הוא ?!

דנין דבר שאין קדושה לפניו מדבר שאין קדושה לפניו,

ואין דנין דבר שיש קדושה לפניו מדבר שאין קדושה לפניו.

ולאו קל וחומר הוא,

השתא דבר שאין קדושה לפניו - בעי פרישה,

דבר שיש קדושה לפניו - לא כל שכן ?!

אמר רב מרשיא:

לא,

"תָּהָה" כתיב (ויקרא ח, לד), כזה.¹²

רב אשי אמר:

מי איכא מידי דעיקר רגל לא בעי פרישה,

טפל דידיה בעי פרישה ?

ואפילו למאן דאמר: שמיני רגל בפני עצמו הוא,

הני מילי לענין * פז"ר¹³ 181716151413 קש"ב,

אבל לענין תשלומין - תשלומין דראשון הוא,

דהא תנן (תגיגה א: ט):

מי שלא חג ביום טוב הראשון של חג -

חוגג את כל הרגל ויום טוב האחרון של חג.

ואימא - עצרת,

דפרישת שבעה ליום אחד הוא ?!

אמר רבי אבא:

דנין²⁰ פר אחד ואיל אחד מפר אחד ואיל אחד,

לאפוקי עצרת דשני אילים נינהו.

הניחא למאן דאמר: יום הכפורים איל²¹ אחד הוא ;

אלא למאן דאמר: שני אילים נינהו -

מאי איכא למימר ?

דתניא:

רבי אומר:

איל אחד,

הוא האמור כאן, הוא האמור בחומש הפקודים ;

רבי אלעזר¹⁶ ברבי שמעון אומר:

שני אילים הם,

אחד האמור כאן, ואחד האמור בחומש הפקודים ?!

אפילו תימא - רבי אלעזר ברבי שמעון,

¹² כזה. לא הצריך פרישה אלא לדוגמתו:

¹³ לענין פז"ר קש"ב. פייס לעצמו שאין פייס בפרי החג אצל המשמרות שכל

המשמרות שונות ומשלשות בהן לפי חשבון סדרן כמו ששנינו במסכת סוכה (נה):

אבל פר של שמיני בתחילה מפיסין עליו:

¹⁴ זמן לעצמו. לברך שהחיינו:

¹⁵ רגל לעצמו. שאין שם חג הסוכות עליו:

¹⁶ קרבן לעצמו. שאין קרבנו שוה לכל שאר ימות החג שכולם פרים מרובים

ואילים שנים וי"ד כבשים וכאן פר אחד איל אחד ושבעה כבשים:

¹⁷ שיר לעצמו. שאין שירו שוה לכל שאר שירות ימי החג כל שיר ימי החג מדבר

מעין גדל מתנות עניים ואותן של חול המועד מפורש (שם). במס' סוכה הומ"בהי

ושל שמיני עצרת אינו מעין אסיף ולא פירשו לנו איזהו שירו:

¹⁸ ברכה לעצמו. ברכה שהיו מברכין לתפלת חיי המלך כדמפורש בתוספ' [פ"ד]

דסוכה על שם ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך (מ"א ח):

¹⁹ תשלומין דראשון הוא. אלמא טפל דידיה הוא:

²⁰ דנין פר אחד ואיל אחד. עבודת מוסף יום הכפורים פר אחד ואיל אחד ועבודת

שמיני למלואים פר אחד ואיל אחד דכתיב (ויקרא ט) קח לך עגל בן בקר לחטאת

וגו':

²¹ איל אחד הוא. שהיה קרבן ציבור ביוה"כ הוא האמור כאן באחרי מות ומאת

עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעולה הוא האמור

בפינחס למוספין:

¹ ואימא צוואה דקרבת. להצריך כל כהן העובד במקדש פרישה לקרבת ציבור:

² זו היא שיבה וזו היא ביאה. לדון גזירה שוה זה מזה מה שיבה חולץ וקוצה וטח אף ביאה חולץ וקוצה וטח:

³ ואימא כפרה דקרבת. כגון קרבת יחיד דכתיב בהן בכמה מקומות וכפר עליו הכהן:

⁴ מי ידעינן הי מתרמי. והלא ע"י פייס היו עובדין כדאמרינן לקמן (כב):

⁵ הכי גרסינן אמרי אלמה לא ניבעי פרישה לכולה משמרת בית אב. אלמה לא בתמיה אינן יכול לומר בהן פרישה הרי יש לומר על כל בית אב של משמרת

החלוקין לימי שבת לשמש איש יומו שיפרשו כל בית אב שבעת ימים קודם היום הקבוע לו:

⁶ דבר הקבוע לו זמן. יוה"כ מדבר הקבוע לו זמן המילואים שנאמר (שמות מ) ביום החדש הראשון באחד לחדש תקים וגו' והוא היה שמיני למילואים:

⁷ הנהוג פעם אחת בשנה. מילואים פעם אחת הוא דהווי בשנה:

⁸ אי חג המצות. כלומר יש לך לומר שעל חג המצות נאמר הואיל ופתח בו תחילה בכל מקום או על חג הסוכות הואיל ומרובה מצותו בסוכה ולולב וערבה וניסוך

המים:

⁹ ליום א'. בשביל יום שמיני לבדו:

¹⁰ ואימא שמיני. עצרת:

¹¹ הזה כתיב. כאשר עשה ביום הזה:

התם - חד לחובת היום וחד למוספין, לאפוקי עצרת דתרווייהו חובת היום נינהו.

ואימא - ראש השנה,

דפרישת שבעה ליום אחד הוא ! ?

אמר רבי אבהו:

דנין: פר ואיל שלו מפר ואיל שלו,

לאפוקי עצרת וראש השנה דציבור נינהו.

הניחא למאן דאמר:

קח לך - משלך, *

ועשה לך - משלך;

אלא למאן דאמר: משל צבור -

מאי איכא למימר ?

דתניא:

קח לך - משלך,

ועשה לך - משלך,

ויקחו אליך - משל צבור,

דברי רבי יאשיה;

רבי יונתן אומר:

בין קח לך, בין ויקחו אליך - משל צבור,

ומה תלמוד לומר - קח לך ?

כביכול⁵ משלך אני רוצה יותר משלהם;

אבא חנן אמר משום רבי אליעזר:^{טז}

כתוב אחד אומר (דברים י, א): "וְעָשִׂיתָ לָךְ אֲרוֹן עֵץ",

וּכְתוּב אֶחָד אֹמֵר (שמות כה, י): "וְעָשִׂיתָ אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים",

הא כיצד ?

כאן - בזמן שישראל עושין רצונו של מקום,

כאן - בזמן שאין עושין רצונו של מקום ! ?

עד⁸ כאן לא פליגי -

אלא בקיחות דעלמא, ועשיות דעלמא,

קיחות דעלמא - "קָזוּ לָךְ סְמִים" (שם ל, ד),

עשיות דעלמא - "וְעָשִׂיתָ לָךְ שְׁתֵּי זֹזְצֹצֹרֹת פָּסָף" (במדבר יב, ב);

אבל הנך - פרושי קא מפרש דמשלך הוא;

במלואים,

מכדי כתיב (ויקרא ט, ג):

"וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָר לְאֹמֵר,

קָזוּ שְׁעִיר עֲזִים לְזֹטָאת";

"וַיֹּאמֶר אֶל אֶהְרֹן,

קָזוּ לָךְ עֲגֹל בֵּן בֶּקָר לְזֹטָאת" (שם) למה לי ?

שמע מינה -

"קָזוּ לָךְ" - משלך הוא;

ביום הכפורים,

מכדי כתיב (ויקרא טז, ג-ה):

"בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ,

בֶּפֶר בֵּן בֶּקָר לְזֹטָאת וְאֵיל לְעֵלָה..."

וּבֹאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, יָקֹזוּ שְׁנֵי שְׁעִירֵי עֲזִים לְזֹטָאת

וְאֵיל אֲזוּד לְעֵלָה";

"וְהִקְרִיב אֶהְרֹן^{טז} אֶת פֶּר הַזֹּטָאת אֲשֶׁר לוֹ" (שם, ו) למה לי ?

שמע מינה -

האי "לו" - משלו הוא.

רב אשי אמר:

דנין: פר לחטאת ואיל לעולה מפר לחטאת ואיל לעולה,

לאפוקי ראש השנה ועצרת דתרווייהו עולות נינהו.

רבינא אמר:

דנין עבודה¹⁷ בכהן גדול מעבודה בכהן גדול,

לאפוקי כולהו קושייתין דלאו עבודה בכהן גדול נינהו.

ואיכא דאמרי:

אמר רבינא:

דנין עבודה תחלה מעבודה תחילה,

לאפוקי הני דלאו תחלה נינהו.

מאי תחלה ?

אילימא -¹⁸ תחלה בכהן גדול;

היינו קמייחא !

אלא -

עבודה תחלה¹⁹ במקום מעבודה תחלה במקום.

כי אתא רב דימי אמר:

רבי²⁰ יוחנן מתני חדא,

רבי יהושע בן לוי מתני תרתי.

רבי יוחנן מתני חדא.

"לְעֵשֶׂת לְכֹפֶר" (ויקרא ח, לד) - אלו מעשה יום הכפורים.

ורבי יהושע בן לוי מתני תרתי.

⁹ קח לך למה לי. דשני קרא בדיבוריה ממה שהתחיל לדבר:

¹⁰ דנין פר לחטאת ואיל לעולה. ביוה"כ יש פר לחטאת ואיל לעולה בקרבן יחיד

דכהן גדול בזאת יבא אהרן וגו' ודשמיני למילואים נמי עגל לחטאת ואיל לעולה:

¹¹ עבודה בכהן גדול. ביום הכפורים מעבודה בכ"ג במלואים דכתיב (ויקרא ט)

ויקרב אהרן אל המזבח:

¹² אילימא תחלה בכהן גדול. דנין יום הכפורים שהיא עבודה ראשונה שהוטלה

בכהן גדול בקרבנות צבור ביוה"כ הראשון מעבודת שמיני למלואים שהיא

עבודה ראשונה שנעשית על ידי כהן גדול מעולם:

¹³ תחלה במקום. יום הכיפורים יש לו עבודה לפני לפני שכיבום הכיפורים

הראשון היתה תחלה במקום שקודם לכן לא נכנס אדם שם לעבודה ויום שמיני

למלואים היתה עבודה תחלה במזבח החיצון ואם בשביל ששימש משה כל

שבעת ימי המלואים אין קרויה עבודה אצל עבודת כהנים שהוא בלבוש בגדי

כהונה ושל משה בחלוק לבן שלא הוכשר אלא לשעה:

¹⁴ ר' יוחנן מתני חדא. לא דריש מהאי קרא דכאשר עשה ביום הזה אלא חדא

פרישה:

¹ התם חד לחובת היום. ההוא דאחרי מות חובת היום ואינו קרוי מוסף ולא כתיב

התם מלבד עולת הבקר כדכתיב בכל המוספין מלבד עולת הבקר דמשמע זה

מוסף על דבר יום ביומו:

² לאפוקי עצרת דתרווייהו חובת היום נינהו. לחובת שתי הלחם כתיב (שם כג)

והקרבתם על הלחם וגו' ואילים שנים ובחובת היום דמלואים איל אחד הוא

ההוא:

³ דנין פר שלו. דמלואים משלו הוא דכתיב קח לך עגל וביוה"כ נמי איכא פר

ואיל משלו בזאת יבא אהרן אל הקדש בפר בן בקר וגו' לאפוקי עצרת וראש

השנה דציבור נינהו:

⁴ ועשה לך. כמו עשה לך שתי חצוצרות כסף:

⁵ כביכול. אני שמעתי:

⁶ אם היה ציבור יכול להתכפר בשל יחיד הייתי רוצה ואני אומר לפי שדבר קשה

הוא לומר שהקב"ה קץ בישראל אומר כביכול כלומר על כרחינו יאמר כן כאילו

(א) אפשר לומר כן וכן כל כביכול שבתלמודא:

⁷ בזמן שהן עושין רצונו של מקום. נקראת העבודה על שםם:

⁸ עד כאן לא פליגי. תירוץ הוא:

"לְעֵשֶׂת" - אלו מעשה פרה,
 "לְכַפֵּר" - אלו מעשה יום הכפורים.

מאי "עֵשֶׂת יָמִים"?
 זה בנה אב,
 שכל הנכנס במחנה שכינה -
 טעון פרישת ששה.

רבי יוחנן מתני חדא.

והא אנן תנן:
 שבעת ימים קודם יום הכפורים (כאן),
 ושבעת ימים קודם שריפת הפרה (פרה ג:א) ?!
 מעלה בעלמא.

והא אנן תנן:

והא אנן תנן:
 שבעת ימים קודם יום הכפורים (כאן),
 ושבעת ימים קודם שריפת הפרה (פרה ג:א) ?!
 מעלה בעלמא.

אמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש:
 בשלמא לדידי דילפינא ממלואים -
 היינו דתניא:

זהו וזה מזין עליו כל¹¹ שבעה מכל¹² חטאות שהיו שם;
 דהואי¹³ נמי הזאה במלואים;
 אלא לדידך דילפת מסיני -
 הזאה בסיני מי הואי ?!

והא אמר רב מניומי בר חלקיה

אמר רב מחסיא בר אידי אמר רבי יוחנן:

"כְּאֲשֶׁר עָשְׂתָּ בַיּוֹם הַזֶּה צָוָה יְהוָה לְעֵשֶׂת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם",
 "לְעֵשֶׂת" - אלו מעשה פרה,

"לְכַפֵּר" - אלו מעשה יום הכפורים ?!

ההוא דרביה,

דכי אתא רבין אמר רבי יוחנן משום רבי ישמעאל:

"לְעֵשֶׂת" - אלו מעשה פרה,

"לְכַפֵּר" - אלו מעשה יום הכפורים.

אמר ליה:

ולטעמך מי ניחא?

במלואים -¹⁴ דם,

הכא - מים ?!

הא לא קשיא,

דתני¹⁵ רבי חייא:

נכנסו מים תחת דם.

אלא לדידך,

הזאה בסיני מי הואי ?!

אמר ליה: מעלה¹⁶ בעלמא.

אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן:

מהיכא קא ילפת לה ?

ממלואים.

אי מה מלואים - כל הכתוב בהן מעכב בהן,

אף הכא נמי - כל הכתוב בהן מעכב בהן !

וכי תימא - הכי נמי,

והתנן (כאן):

ומתקינין לו כהן אחר;

ולא קתני מפרישין !

וכי תימא -

מאי מתקינין ? מפרישין,

ליתני או אידי ואידי - מתקינין,

או אידי ואידי - מפרישין ?!

תניא¹⁷ כוותיה דרבי יוחנן,

תניא כוותיה דריש לקיש.

תניא כוותיה דרבי יוחנן:

"בְּזֹאת יָבֵא אֶהָרֶן אֶל הַקֹּדֶשׁ" (ויקרא טז, א),

במה שאמור בענין;

מאי¹⁸ היא ? בענין דמלואים;

ומה אמור בענין ?¹⁹

אהרן פירש שבעה ושמש²⁰ יום אחד,

ומשה מסר לו כל שבעה כדי לחנכו בעבודה;

אף²¹ לדורות -

כהן גדול פורש שבעה ומשמש יום אחד,

ושני תלמידי חכמים מתלמידיו של משה,

אמר ליה:

אלא מר מהיכא יליף לה ?

אמר ליה: ²² מסיני,

דכתיב (שמות כד, טז):

"וַיֵּשְׁכֶן כְּבוֹד יְהוָה עַל הַר סִינַי,

וַיְכַסֶּהוּ הָעָנָן שְׁשֵׁת יָמִים,

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי,"

מכדי כתיב:

"וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי,"

¹¹ מכל חטאות שהיו שם. מכל פרה ופרה היו נותנין קצת למשמרת מן האפר בחיל כך שנינו במסכת פרה (פ"ג משנה יא) ואני שמעתי אפר פרה של משה לא כלה:

¹² דהואי נמי הזאה. בפרישה דמלואים כל ז' דכתיב (ויקרא ח) ויז על אהרן וגו' וכתיב שבעת ימים ימלא את ידם כל ז' עשה להם כחוק יום הראשון:

¹³ ובמלואים דם. הזאת מלואים של דם כדכתיב:

¹⁴ דתני ר' חייא כו'. לקמיה בשמעתין מייתי לה:

¹⁵ מעלה בעלמא. בפרה כדאמרן וביורה"כ לכבוד כניסת מחנה שכינה:

¹⁶ תניא כוותיה דרבי יוחנן. דיליף ממלואים:

¹⁷ כריש לקיש. דיליף מסיני:

¹⁸ בזאת. קרא יתירא הוא כדלקמן למדרש ביה ודרוש ביה הכי בזאת התורה האמורה בענין במקום אחר יבא אהרן אל הקדש:

¹⁹ מאי היא. באיזה ענין:

²⁰ ושימש יום אחד. עבודת שמיני הוטלה עליו שנאמר (ויקרא ט) קרב אל המזבח:

¹ מעלה בעלמא. מפני הקל שהקילו בה לטמא מדעת הכהן השורפה עשו בה מעלות רבות:

² מהיכא ילפת לה. להך פרישה:

³ אי מה מלואים כל הכתוב מעכב בהן. כדילפינן לקמן בשמעתין (ה.):

⁴ ולא קתני מפרישין. ואם יארע פסול בכהן גדול ישמש זה בלא פרישה:

⁵ אלא מר מהיכא יליף אמר ליה מסיני. שמצינו שפירש משה קודם כניסתו למחנה השכינה:

⁶ וכסוהו הענן. למשה:

⁷ ר' יהודה בן בתירא. לקמן בפרקין (ו.):

⁸ לטומאת ביתו. שמא אם יזקק לאשתו ותראה דם בשעת ביאה ונמצא טמא שבעת ימים כמשפט בועל נדה ולא יכול לעבוד ביום הכפורים:

⁹ זה וזה. כהן דיום הכפורים וכהן דפרה:

¹⁰ כל שבעה. ימי דהפרשה:

לאפוקי צדוקין, מוסרין לו כל שבעה כדי לחנכו בעבודה.

מכאן אמרו:

שבעת ימים קודם יום הכיפורים, מפרישין כהן גדול מביתו ללשכת פרהדרין, וכשם שמפרישין כהן גדול - כך מפרישין כהן השורף את הפרה, ללשכה שעל פני הבירה צפונה מזרחה; ואחד זה ואחד זה - מזין עליו כל שבעה מכל חטאות שהיו שם.

ואם תאמר -

במלואים - דם,

הכא - מים;

אמרת:

נכנסו מים תחת דם.

ואומר:

"כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַיּוֹם הַזֶּה,

יְהוָה יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם" (ויקרא ח, לד),

"לַעֲשׂוֹת" - אלו מעשה פרה,

"לְכַפֵּר" - אלו מעשה יום הכפורים.

והאי "בֹּאֵאת" (שם טז, ג) מיבעי ליה לגופיה,

"בִּפְרָר בֶּן בִּקְרָר לְזִפְזָאת וְאֵיל לְעֵלָה" (שם) ! ?

אמרי:

אי לקרבן לחודיה - לימא קרא בזה או באלה,

מאי "בֹּאֵאת" ? שמעת מינה תרתי.

מאי ואומר ?

וכי תימא -

יום הכיפורים קמא הוא דבעי פרישה,

כדאשכחן במלואים,

אבל ביום הכיפורים דעלמא לא;

אי נמי -

כהן גדול קמא הוא דבעי פרישה,

אבל כהן גדול בעלמא לא;

תא שמע:

"כַּאֲשֶׁר עָשָׂה" וכו'.

תניא כוותיה דריש לקיש:

משה עלה בענן ונתכסה בענן,

ונתקדש בענן כדי לקבל תורה לישראל בטהרה,¹⁰

שנאמר (שמות כד, טז):

"וַיֵּשְׁכֶן כְּבוֹד יְהוָה עַל הָרֹם סִינַי,"

זה היה מעשה אחר עשרת הדברות,

שהיו תחלה לארבעים יום,

דברי רבי יוסי הגלילי;

רבי עקיבא אומר:

ד: "וַיֵּשְׁכֶן כְּבוֹד יְהוָה" - מראש חודש, *

"וַיִּכְסֶהוּ הָעֲנָן" (שם) - להר,

"וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה" (שם) - משה וכל ישראל עומדין,

ולא "בא הכתוב אלא לחלק כבוד למשה;

רבי נתן אומר:

לא בא הכתוב אלא למרק¹¹ אכילה ושתייה שבמעיו,

לשומו כמלאכי השרת;

רבי מתיא בן חרש אומר:

לא בא הכתוב אלא לאיים¹² עליו,

כדי שתהא תורה ניתנת באימה, ביראה,¹³ ברתת, ובזיעה,

שנאמר (תהלים ב, יא):

"עֲבְדוּ אֶת יְהוָה בְּיִרְאָה וּבְיִלּוּ בְרַעְדָּה."

מאי "וּבְיִלּוּ בְרַעְדָּה" ?

אמר רב אדא בר מתנה אמר רב:

במקום גילה - שם תהא רעדה.

במאי¹⁴ קא מיפלגי רבי יוסי הגלילי ורבי עקיבא ?

בפלוגתא דהני תנאי,

דתניא:

בששה בחודש ניתנה¹⁵ תורה לישראל;

רבי יוסי אומר: בשבעה בו;

מאן¹⁶ דאמר: בששה - בששה ניתנה ובשבעה¹⁷ עלה,

מאן דאמר: בשבעה - בשבעה ניתנה ובשבעה עלה;

¹⁰ ויכסהו הענן להר. ולא למשה שהרי כל אותן ששת ימים עלה וירד בהשכמה לומר להם אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים (שמות יט) וישב משה את דברי העם אל ה' ולמחר נאמר לו לך אל העם וקדשתם ולמחר לך רד העד בעם:

¹¹ ולא בא הכתוב. לומר ויקרא אל משה לבדו אלא לחלק לו כבוד:

¹² למרק אכילה ושתייה. ר' נתן סבר לה כרבי יוסי הגלילי דפרישה למשה הואי אך לא ללמוד מכאן לשאר הנכנסין למחנה שכינה פרישה שלא היתה פרישה זו אלא שבששה ימים הללו נתמקה אכילה שבמעיים להיות כמלאכי השרת אבל בעלמא לא בעינן מירוק:

¹³ לאיים עליו. הוא נמי סבר לה כר' יוסי הגלילי דפרישה למשה ולהבדילו מבני אדם שתחול עליו אימה בהיותו לבדו יבין וישים לבבו ליכנס למחנה שכינה באימה:

¹⁴ במקום גילה. מתן תורה של לוחות דכתיב (תהלים יט) פקודי ה' ישירים משמחי לב:

¹⁵ במאי קא מיפלגי. מה ראייה מביאין לדבריהן:

¹⁶ ניתנה תורה. עשרת הדברות ומקראי ילפי טעמייהו תנא קמא ורבי יוסי במסכת שבת פרק רבי עקיבא:

¹⁷ מ"ד בששה כו'. כדי נסבא הכא ופירושו היה בספרים כי היכי דלא תיקשי לך לקמן היאך שלמו ארבעים ב"ז בתמוז שנשתברו הלוחות:

¹⁸ בשבעה עלה. לקבל הלוחות ושהה מ' יום:

¹ לאפוקי צדוקים. שהיו משנין עבודת קטורת יוה"כ כדלקמן בהוציאו לו (נג). שהיו נותנין הקטורת על האש בחוץ ואחר כך מכניסים:

² וכשם שמפרישים. לא מקרא יליף לה אלא מעלה בעלמא:

³ לחנכו. ללמדו:

⁴ אמרת. אמור מעתה:

⁵ מאי בואת. לשון נקבה פר ואיל דכתיבי בתריה לאו נקיבות הן:

⁶ שמע מינה. בענין מלואים ופרישה לשון נקבה:

⁷ כהן גדול קמא. אהרן לבדו כל ימיו אבל דורות הבאים לא תנהוג שלא נאמר אלא אהרן:

⁸ זה מעשה כו'. כלומר אי אתה יכול לומר ויכסהו להר ולא למשה ואלו ששה ימים הן שהיו מראש חדש שבאו לסיני עד יום מתן תורה ואין כאן פרישה כלל למשה שהרי אותן ששה ימים עלה וירד בהשכמה להזהירן על פרישתן מן האשה ומצות הגבלה זאת לא תאמר לפי שזה מעשה היה אחר עשרת הדברות בתחילת ארבעים יום שנכנס למחנה שכינה להיות שם עם ה' לקבל הלוחות ולקמן מפרש מהיכא פשיטא ליה דאחר עשרת הדברות היה ששה ימים הללו:

⁹ ר"ע אומר. קודם עשרת הדברות היה ושהה ימים הללו הם ששה ימים שמראש חדש עד יום מתן תורה ובשביעי קבלום ומשה וכל ישראל עומדים לקבל עשרת הדברות כדאמרין (מכות כד). אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום ואחר כך עלה כדי לקבל את הלוחות ולא היה שם פרישה כלל: